

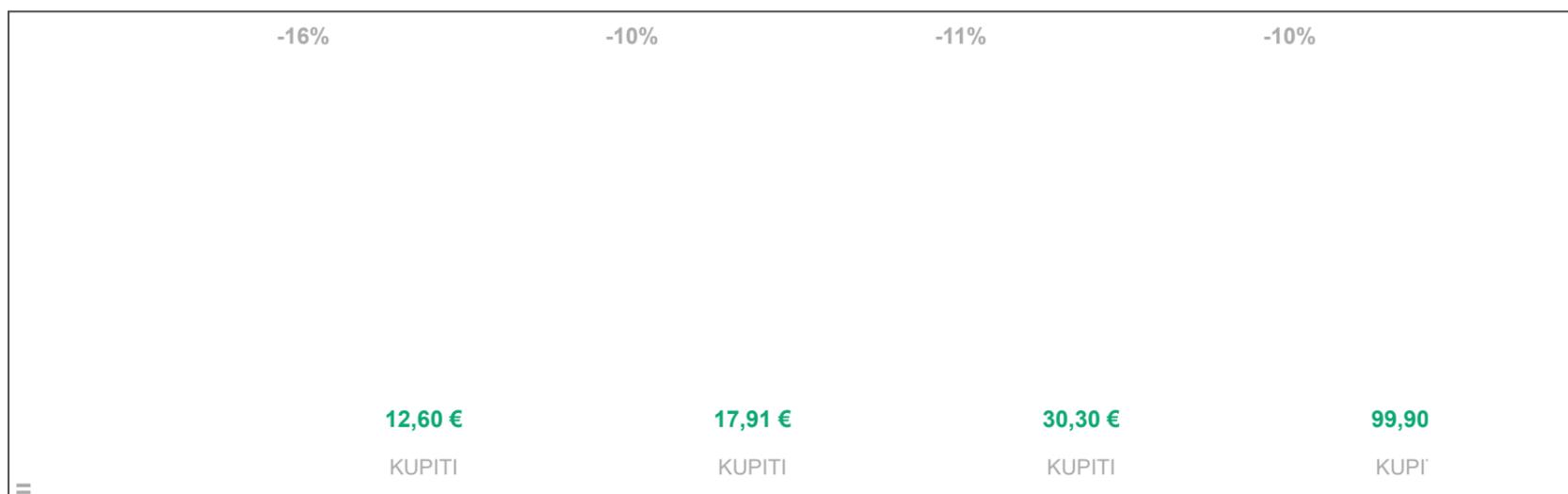
Napisao: [Ljubica Jurič](#) 04.11.2025.

NEVIDLJIVE RUKE SUSTAVA

Između entuzijazma i iscrpljenosti: žene u udrugama kao zamjena za državu

Uloga žena u civilnom društvu, koje svojim radom često nadomještaju manjkavosti javnih politika - i to bez stabilnog financiranja i priznanja - oduvijek je promatrana s dozom nerazumijevanja. Bez obzira na to radi li se radi o udrugama koje pokušavaju osvijestiti javnost o nekoj bolesti, o osobama s invaliditetom ili, primjerice, o posvajanju djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, njihova je uloga često nevidljiva.

A kako sam i sama volonterka jedne udruge, često pomislim koliko smo, zapravo, neshvaćene.

Kad se pak radi o udrugama posvećenima ženskim pravima, čini mi se da su komentari i predrasude još izraženiji, obojeni [stereotipima](#), kao da mnogi i dalje zamišljaju "brkate, glasne feministice".

No gdje je zapravo istina? Dok javnost o njima često ima iskrivljenu sliku - kao o glasnim, nepokornim ženama koje „stalno nešto traže” - stvarnost je mnogo tiša, ali i teža. To su žene koje svakodnevno nose tuđu bol, invaliditet, usamljenost... Pokušavaju pronaći rješenja ondje gdje ih sustav ne nudi i koje, unatoč iscrpljenosti, nastavljaju jer znaju da, ako one odustanu, nitko drugi neće pružiti ruku spasa.

O njima govori četvrta tema serijala „*Nevidljive ruke sustava - žene koje drže društvo, ali ne i moć*”, kroz razgovore s **Valentinom Andrašek** iz *Autonomne ženske kuće Zagreb* i **Dunjom Bonacci Skenderović**, neovisnom stručnjakinjom za rodnu ravnopravnost.

Feministkinje i dalje imaju loš imidž, ali bez njih promjene ne bi postojale

Prva se spremno javila i odgovorila Dunja Bonacci Skenderović, stručnjakinja za rodnu ravnopravnost i suzbijanje nasilja nad ženama, s više od petnaest godina iskustva u nevladinom, javnom i međunarodnom sektoru. Danas vlasnica konzultantske tvrtke Bonacci j.d.o.o., koja se bavi analizom, evaluacijom i edukacijom u području društvenih politika.

„Prije svega, važno mi je naglasiti da se profesionalno, kao neovisna stručnjakinja, bavim problematikom suzbijanja nasilja nad ženama. Iako volontiram u udruzi koja prikuplja podatke o uličnom seksualnom nasilju i uznemiravanju, moj je primarni fokus stručni, a ne aktivistički rad. Ako pogledamo posljednjih četrdesetak godina, jasno je da su feminističke organizacije civilnog društva odigrale ključnu ulogu u osvještavanju javnosti i postavljanju teme nasilja nad ženama na dnevni red. Upravo su one, tada s margina, prve pokrenule savjetovališta, SOS telefone i skloništa za žene žrtve nasilja.

	-10%	-11%	-10%	-25%
	17,01 €	30,30 €	99,90 €	749,01
	KUPITI	KUPITI	KUPITI	KUPI

S vremenom su se te organizacije pomaknule izvan margina, kako je i tema zaštite žena ulazila u državne politike. No, unatoč tome, i dalje u velikoj mjeri nadomještaju ono što bi trebala raditi država i često ostaju svojevrsni „rezervni mehanizam“ sustava, bez statusa ravnopravnog partnera u oblikovanju javnih politika.

Nažalost, feministkinje i danas imaju loš imidž u društvu. Promatra ih se kroz stereotipe - kao one koje viču, bune se i kritiziraju. A nitko ne voli biti kritiziran.

Neovisne stručnjakinje, poput mene, dodatno su ranjive jer iza nas ne stoji institucija ili velika organizacija. I kad doprinosimo razumijevanju problema nasilja nad ženama i izradimo korisne analize ili preporuke, naš se rad često ne prepoznaje kao relevantan upravo zato što nemamo institucionalno zaleđe“, pojašnjava Dunja.

Dunja ističe i da je sve što je povezano sa socijalnim i društvenim djelovanjem u Hrvatskoj slabo plaćeno i često podcijenjeno.

„Ne mogu reći profitira li itko od našeg rada. Govoreći iz svoje pozicije, ja sam svjesno odabrala ovu profesiju i neovisnost, zajedno sa svim njezinim prednostima i ograničenjima. Na meni je da pazim na vlastite granice i spriječim iscrpljenost, jer jedino tako mogu dugoročno ostati učinkovita u poslu koji radim s uvjerenjem i odgovornošću“, zaključuje Dunja.

		-9%	-10%	-10%	-10%
		-10%	-12%	-10%	-6'
		-41%	-10%	-13%	-10

U poslu koji se bavi nasiljem, ne možeš ostati "čitav" ako ne naučiš zaštititi sebe.

„Promjene su moguće samo kada žene same preuzmu inicijativu“

Razgovor sam nastavila s Valentinom Andrašek, psihologinjom i stručnjakinjom za rodnu ravnopravnost te zaštitu žena i djece od nasilja. Trenutačno zauzima poziciju voditeljice organizacijskog razvoja u *Autonomnoj ženskoj kući Zagreb - Žene protiv nasilja nad ženama*.

Autonomna ženska kuća Zagreb djeluje više od tri desetljeća i bila je prva organizacija u istočnoj Europi koja je otvorila sklonište za žene. Kada su osnovane 1990. godine, nasilje nad ženama uopće se nije prepoznavalo kao [društveni problem](#) ni pitanje ljudskih prava. O njemu se šutjelo, a žene koje su ga preživjele nisu imale kamo otići.

Nakon tri godine bezuspješnih pokušaja da dobiju prostor, 14. prosinca 1990. skvotirale su gradski prostor i otvorile prvo sklonište za žene - čin građanske neposlušnosti i feminističke solidarnosti. Od tada do danas mnogo se toga promijenilo. Danas djeluju u legalnom prostoru, uz djelomično financiranje države i lokalne zajednice, a Hrvatska ima zakonski okvir, zaštitne mjere i ratificiranu **Istanbulsku konvenciju**. No provedba zakona i dalje je nedosljedna, a institucije često zakažu.

„Naša povijest pokazuje da su promjene moguće samo kad žene same preuzmu inicijativu“, kaže Valentina. Rad u skloništu i savjetovalištu iznimno je zahtjevan - emocionalno i organizacijski. Broj žena koje traže pomoć daleko nadmašuje njihove kapacitete, a institucije nerijetko ne odrađuju svoj dio posla. Unatoč svemu, iskustvo ženskih organizacija neprocjenjivo je i nezamjenjivo.

	-9%	-10%	-10%	-10%	-20%	-20%	-20%
	-10%	-10%	-10%	-25%	-25%		-12
	-10%	-13%	-13%	-10%	-10%	-16%	-12

„Naš rad dolazi iz feminističke perspektive, temelji se na povjerenju i solidarnosti, i zato daje stvarne rezultate. Država mora osigurati stabilnu [podršku](#) i sustavnu suradnju s civilnim sektorom, žene ne smiju ovisiti o iscrpljivanju nekolicine stručnjakinja, već o sustavu koji ih štiti.“

Civilno društvo u Hrvatskoj i dalje nadomješta ono što bi trebala raditi država

„Ženske su organizacije u Hrvatskoj od samih početaka preuzele posao države - od otvaranja skloništa i SOS telefona do pružanja besplatne pomoći i zagovaranja promjena. Naš rad ne bi trebao biti „rezervni mehanizam“, nego korektiv sustava koji ukazuje na propuste i potiče poboljšanja.“ Zaštita žena, kaže Valentina, mora biti zajednička odgovornost: država mora osigurati stabilno financiranje, a civilni sektor zadržati autonomiju i stručnost.

„Žene često imaju više povjerenja u udruge nego u institucije, kojih se često boje ili im ne vjeruju, pa se nama otvaraju iskrenije i brže, imaju povjerenja da ćemo im pomoći. To je ogromna odgovornost za sve nas, jer znamo da moramo osigurati pomoć i podršku, pomoći ženi riješiti njen problem, razvesti se, proći kroz zahtjevne i stresne kaznenopravne procese, osigurati egzistenciju, a da pritom zaštitimo žene od sekundarne viktimizacije.“

Upravo zato naš rad ima izuzetno važnu funkciju, mi smo most između žena i sustava, i često one kroz nas uopće dolaze do institucija i ostvaruju svoja prava. U tom smislu, država i treba suradnju nevladinih organizacija. No da bi to bilo održivo, potrebna je sustavna suradnja i podrška: financijska, institucionalna i politička.“

Google oglasi

Više ne prikazuj taj oglas

Zašto ovaj oglas? ⓘ

Nestabilno financiranje najveći izazov

Kada ovisiš o kratkoročnim projektima, teško je zadržati tim i planirati dugoročno. Zahvaljujući višegodišnjim podrškama države, Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Nacionalne zaklade, situacija je nešto bolja, ali sredstva i dalje nisu dovoljna. Veliku ulogu imaju i donacije građanki i građana – njih više od 1.500 podržava njihov rad, što im daje osjećaj zajedništva i sigurnosti.

„Za stvarnu sigurnost žena potrebna je sustavna i stabilna financijska podrška, a ne privremeni projektni ciklusi“, kaže Valentina.

Na pitanje o feminističkim principima odgovara: „Naš pristup temelji se na poštovanju, povjerenju i vjeri u žensku snagu. Ne djelujemo umjesto žena, nego s njima, pružamo informacije, podršku i siguran prostor u kojem mogu ponovno preuzeti kontrolu nad vlastitim životom.“

Ti principi vrijede i unutar njihovog tima: međusobno uvažavanje, suradnja i podrška ključni su dio organizacijske kulture. „Snagu nam daju žene s kojima radimo, njihova odlučnost, otpornost i hrabrost da, unatoč svemu, krenu ispočetka. Svaka žena koja uspije izaći iz nasilja, zaštititi sebe i djecu, pronaći snagu i dostojanstvo, podsjeća nas zašto je ovaj rad važan.“

Inspiracija i snaga

Google oglasi

Više ne prikazuj taj oglas

Zašto ovaj oglas? ⓘ

„Naša motivacija dolazi iz konkretnih promjena koje vidimo svakodnevno i iz toga što znamo da naš rad ima stvarne učinke na živote žena. Svaka pojedina žena i njezina priča razlog su da nastavimo, bez obzira na iscrpljenost ili prepreke“, pojašnjava Valentina

Na kraju dodaje: „Ženama koje se možda boje potražiti pomoć poručile bismo: nisi sama, imaš pravo na život bez nasilja i sustav te mora zaštititi. Javi se za pomoć, postoje žene koje će ti vjerovati, saslušati te i pomoći ti da napraviš prvi korak prema sigurnosti. Nasilje nije tvoja krivnja i uvijek postoji izlaz, bez obzira koliko ti se sada čini teško. Pozovi nas na besplatni i anonimni broj savjetovališta 116 016 - razgovor može biti prvi korak prema promjeni i životu bez nasilja.“

Između entuzijazma i iscrpljenosti, one nastavljaju.

Sustav često zakaže, ali solidarnost ne. I upravo na toj tankoj liniji između umora i smisla rađa se snaga koja pokreće promjene - tiho, ali uporno. One nisu "pomoć" sustavu; one su kostur koji drži sustav na nogama dok sam sustav ne funkcionira kako treba.

Izradu i objavljivanje serijala tekstova pod naslovom „Nevidljive ruke sustava - žene koje drže društvo, ali ne i moć“, autorice Ljubice Jurič, financijski je podržala Agencija za elektroničke medije kroz projekt Poticanja novinarske izvrsnosti za 2025. godinu.

*U tekstu su izneseni osobni stavovi i savjeti autora i/ili autorovih sugovornika koji se ne mogu ni pod kojim uvjetima smatrati službenim stavovima Savjeti.hr-a. Savjeti.hr ne preuzima odgovornost za sadržaj ovog teksta.

Ako želite još zanimljivih poslovnih i životnih savjeta, **prijavite se** na naš dvomjesečni [newsletter](#).

-10%	-10%	-16%	-11%
768,60 €	350,00 €	411,00 €	30,30
KUPITI	KUPITI	KUPITI	KUPI

[Postavke privatnosti i kolačića](#)

Upravlja Google. Usklađeno s IAB-ovim TCF-om. ID CMP-a: 300